

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

*Laten zij de Heer loven om zijn trouw,
om zijn wonderen aan mensen verricht.
Bronzen deuren heeft hij verbrijzeld,
ijzeren grendels verbroken.*

Psalm 107:15-16

De Eeuwige, de God van Israël is een God van bevrijding. Niet voor niets beginnen de tien geboden, de tien woorden ten leven met de boodschap dat de Heer een bevrijdende God is: 'Ik ben de Heer, uw God, die u uit Egypte, uit de slavernij, heeft bevrijd' (Ex 20:2). Ook Psalm 107 gaat over bevrijding. Het is een prachtige tekst om te lezen nu wij vandaag de lijdensweek ingaan; dit scharnierpunt in de tijd, nu het Joodse volk zich klaarmaakt om volgende week Pesach te vieren en ook wij meer en meer toeleven naar het feest van de opstanding, die dag van bevrijding en licht.

In deze prekenreeks over het wonder van het kruis wordt elke week een ander aspect belicht van de redding die Jezus ons schenkt door zijn lange weg dwars door de dood, het kruis dat hij dragen moest. En vandaag gaat het over de ervaring dat je je gevangen kunt voelen, gebonden en bekneld. Denk bijvoorbeeld aan mensen die gevangen zitten, aan mensen die in een cel van een paar vierkante meter hun dagen slijten. Hun vrijheid is hun ontnomen. Slechts enkele uren per dag kunnen ze de buitenlucht opsnuiven, als ze geluk hebben. Of je kunt denken aan mensen die leven in een land, waar een dictator aan de macht is. Een land waar geen vrijheid van godsdienst of meningsuiting bestaat. Aan mensen die vervolgd worden en moeten vluchten omdat zij kozen voor een andere religie, of een andere politieke mening. Denk maar eens aan de vele protestmarsen waarmee mensen het onrecht in Iran aanklagen, of aan Russische mensen die het in hun hoofd halen om kritiek te hebben op hun politiek leider.

Maar de ervaring dat je knel kunt komen te zitten kennen we eigenlijk allemaal wel. Er bestaat ook zoiets als geestelijke gebondenheid. En juist daarover wil ik het vandaag met u hebben. Er zijn veel dingen waar we maar niet los van raken. Je kunt je een gevangene voelen van het verleden, van teleurstellingen, de prestatiecultuur waarin we leven. Zonder het soms te beseffen, zijn we verslaafd geraakt aan de goedkeuring van anderen, aan succes, of geld. We zitten vaak veel te vast in de posities die we innemen, in denkpatronen of verschillende loyaliteiten en wat niet meer. De gebondenheden in ons leven lijken vaak onschuldig. Maar ze kunnen ongezonde patronen aannemen als ze ons leven helemaal gaan beheersen.

Geestelijke onvrijheid uit zich vaak in allerlei gevoelens van angst, rusteloosheid en spanning. Maar de boodschap van de Bijbel is een boodschap van bevrijding. God wil dat we vrije mensen zijn. Daarom is het goed dat we vandaag een gedeelte van Psalm 107 met elkaar lezen. Psalm 107 begint met woorden van lof, met woorden die bevrijding en licht ademen.

*Loof de Heer, want Hij is goed.
Eeuwig duurt zijn trouw.
Zo spreken zij die door de HEER zijn verlost,
die Hij verloste uit de greep van angst (Ps 107:1-2).*

Zo spreken inderdaad mensen die Gods bevrijdende kracht hebben ervaren in hun leven: mensen, ziek van angst, mensen verdwaald en ontheemd. Mensen die je vertellen dat er nog wel verdriet en lijden is in hun leven, maar dat teleurstellingen, harde woorden, ziekte of verdriet hen niet meer volledig onderuithalen omdat ze met andere ogen naar de wereld kijken. Ze hebben een ander perspectief. Ze leven vanuit Gods bevrijdende waarheid, vanuit de bron van zijn genade. Ze vertellen je dat God goed is en trouw, ondanks alle dalen waar ze door heen moesten.

Loof de Heer, want Hij is goed! Eeuwig duurt zijn trouw. Als een refrein keren deze woorden terug in Psalm 107. De dichter van deze Psalm kan niet ophouden om ze te herhalen. Maar tussen die woorden door vlecht hij de lange weg van het volk Israël naar bevrijding: hoe de Eeuwige ze lostrok uit de banden van de slavernij, hun tocht door de rietzee, hun weg door de woestijn. Wij lezen een stukje uit dit bevrijdende lied.

In de verzen 1-16 gebruikt de dichter vier verschillende werkwoorden voor Gods bevrijding: het Hebreeuwse woord voor 'verlossen' of 'losmaken' (*gā'al*), het woord 'wegtrekken' (*nāšal*), 'redden' (*yāšā*) en 'weghalen' of 'uitleiden' (*yāšā*). Op deze vier woorden wil ik wat verder ingaan. God is in de eerste plaats een bevrijder. Dat wordt in vers 2 al duidelijk. Letterlijk staat daar zoets als: "die ons losmaakte uit de greep, of de hand van angst". God wil dat zijn volk niet langer hoeft te leven in het donker, in de beperktheid van angst, onderdrukking en stress.

Heel even klinkt ook de tijd van de ballingschap mee. Uit alle richtingen en uit verschillende landen heeft God zijn volk verzameld: uit het oosten en het westen, het noorden en het zuiden. Na deze introductie in de verzen 1-3 begint de dichter te vertellen hoe God steeds bij zijn volk was op hun wegen. Vaak doolden ze maar wat, zoekend naar hun weg, zich een weg banend door de wildernis. Ze raakten uitgeput van honger en dorst. "Hun ziel in hen", zo stelt de dichter, raakte "verflauwd" (Ps 107:5). Maar toen - en hier komen we het tweede bevrijdende woord tegen - riepen zij in hun angst tot de Heer, en God trok hen weg uit hun angsten. Hij wees hen weer een rechte weg, een pad om te gaan naar een stad, een veilige woonplaats (Ps 107:6-7).

Hoe herkennen wij deze woorden in ons eigen leven! Een mens kan helemaal vastlopen in zijn angsten. Zo zeer zelfs, dat je er uitgeput van raakt. Je dwaalt maar rond, en ziet geen oplossingen. Totdat je roept tot de Heer, totdat je jezelf aan hem overgeeft en durft te erkennen dat je het zelf ook niet weet, dat je jezelf niet redden kunt. Als we op een nulpunt komen, na ziekte, door grote stress of andere problemen, dan is het God die ons met zijn arm uit de diepte trekt. En ineens is daar een rechte weg, alsof je eerst blind bent geweest. Geen onoverzichtelijk kronkelpad, dat bezaaid ligt met stenen en valkuilen, maar een weg om te gaan.

Dan gaat het lied weer verder. Soms woonden ze in duisternis, leefden ze in de schaduw van de dood als slaven met ijzeren boeien. Omdat ze zich verzet hebben tegen de woorden van de Heer; omdat ze zijn wijsheid niet betrachtten, zaten ze vast. Ze waren slaven van zichzelf, van hun eigen verlangens. We zitten onszelf soms zo in de weg omdat we niet luisteren naar Gods bevrijdende woorden. We zitten soms in het verzet naar God, zijn boos en teleurgesteld, omdat zijn redding er niet uitziet zoals wij verwachten.

“Ze vielen” zegt vers 12 van Psalm 107. Als je je weerstanden en je verzet laat vallen, dan is er bevrijding. Er is niemand anders dan God die zal helpen. Het derde bevrijdende woord valt in vers 13. Weer schreeuwen ze tot God in hun angst, maar Hij redde hen. En dan het vierde woord in het volgende vers. Letterlijk vertaald: Hij haalde hen weg uit de duisternis en de schaduw van de dood. Dat doet denken aan Psalm 23. Aan de goede herder die bij je is, en je leidt op vredige paden. Als moet je gaan door een donker dal, een pad dat leidt langs de schaduwen van de dood... op die donkerste momenten in een mensenleven baant Hij een nieuwe weg.

Psalm 107 is zo'n bevrijdend en hoopvol lied. We maken onszelf soms van alles wijs: dat God ons niet hoort, dat Hij niet redt. Dat ons leven toch niet verandert. Als je daarmee worstelt, dan is Psalm 107 misschien wel het lied dat je horen moet:

*Hij redde hen uit vele gevaren en angsten.
Hij haalde hen weg uit donkere hollen.
Hij brak hun boeien aan stukken.*

Diezelfde bevrijdende boodschap klinkt door in het Nieuwe Testament. Psalm 107 heeft het over een rechte weg, een weg die God wijst. Een weg uit de duisternis. Die weg is werkelijkheid geworden, mens geworden, in Jezus. Johannes 8 is een lang tekstgedeelte waar Jezus in discussie is met de Farizeeën en getuigt over zichzelf. Vanaf vers 28 begint Jezus te vertellen over de Mensenzoon, die zij hoog zullen verheffen. Jezus heeft het natuurlijk over zijn dood, over zijn lichaam dat op een kruis omhoog geheven zal worden. Nu begrijpen ze het niet. Maar op de dag, waarop Jezus door de schaduw van de dood gaat, zullen ze het zien: dat Hij niets uit zichzelf doet. Dat Hij zich in alles wat Hij zegt en doet verbonden weet met de Vader, die hem gezonden heeft om ook hen te bevrijden.

“Omdat ik altijd doe wat Hij wil” (Joh 8:29). Zo is Jezus. Zoals God liefdevol en trouw is, zo blijft Jezus trouw aan de Vader en laat hij zijn wil geschieden. Juist die woorden hebben mensen toen overtuigd. Johannes schrijft dat ook: “toen Hij deze dingen zei, kwamen velen tot geloof in Hem” (Joh 8:30). En dan klinken deze bevrijdende woorden:

*Wanneer u bij mijn woord blijft,
bent u werkelijk mijn leerlingen.
U zult de waarheid kennen
en de waarheid zal u bevrijden
(Joh 8:31-32).*

Jezus is zelf de weg. Zijn woorden geven richting, wijzen ons de weg door het leven. Wie leeft vanuit zijn waarheid hoeft niet meer angstig te zijn. Waarom nog bang zijn voor wat mensen over je denken? Waarom nog leven in angst, als je weten mag dat Jezus je herder is? Waarom nog je eigen voeten dwars zetten? Waarom nog ronddwalen als je weet dat Hij je draagt en dat zijn weg bevrijdt?

Wij mogen zijn leerlingen zijn: getuigen van de waarheid, de bevrijdende kracht van het evangelie. Dat hij gestorven is aan het kruis, en zo de nacht overwonnen heeft. Daarin mogen wij bevrijding en verlossing vinden. De joodse mensen die naar Jezus zijn komen luisteren, begrijpen het niet goed. “Wij zijn nooit iemands slaaf geweest zeggen ze”. “Waarvan moeten wij dan bevrijd worden”? (Joh 8:33).

Het antwoord van Jezus is heel eenvoudig: “iedereen die zondigt is een slaaf van de zonde” (Joh 8:34). Jezus bedoelt dat wij onszelf niet zomaar vrij kunnen maken van onze slechte gewoonten, de verkeerde keuzes die we soms herhaaldelijk maken; de gebondenheden die ons onvrij maken. Maar het is de Zoon van de Vader die je vrij zal maken. Wij mogen vrij zijn omdat hij voor ons stierf. Dat wil niet zeggen dat je nooit meer verkeerde keuzes zult maken, dat er geen kwaad meer is in je leven. Maar als je gaat op zijn weg, als je leert om te leven vanuit zijn bevrijdende kracht, dan zul je een geestelijke vrijheid ervaren. Meer en meer zul je leren om niet langer bang en angstig te zijn, onzeker of de keuzes die je maakt.

De bevrijdende waarheid van het evangelie is dat Jezus de nacht inging om ons te bevrijden. Het leven is niet altijd eenvoudig. De weg die we moeten gaan kan soms zwaar zijn, het pad stijl. We worden soms ziek, we gaan soms door donkere nachten heen en door diepe eenzaamheid. Soms dwalen we maar wat rond, zoekend naar een weg, raken we verstrikt in onze eigen gedachten. Maar je hoeft niet in angst te leven. Als je de bevrijdende kracht van Jezus woorden leert omarmen, dan kun je veel beter omgaan met negatieve gedachten, met perioden van eenzaamheid, met kwetsbaarheid en ziekte omdat je weten mag dat er iemand is die je behoedt en draagt.

Leer om vrije mensen te zijn. Dat geeft ook Paulus aan ons mee in de Romeinenbrief:

Maar God zij gedankt: u was slaven van de zonde, maar nu gehoorzaamt u van ganser harte de leer waaraan u zich hebt toevertrouwd (Rom 8:17).

Paulus wil aan de christenen in Rome meegeven dat zij moeten leren om zich niet opnieuw te laten knechten. In Jezus zijn ze tot geloof gekomen en hebben ze een nieuw bestaan gevonden. Ze mogen nieuwe mensen zijn, die leven in het licht, levend voor Gods aangezicht. Ze mogen gaan op de weg die Jezus wijst. Ze mogen groeien in Gods genade, als mensen die zich niet laten geselen door het kwaad; mensen die op hun weg leren om hun keuzes te maken vanuit de liefde die zij ervaren in Christus. Hij die stierf voor hen, die zijn leven gaf en gehoorzaam was tot het einde toe.

Laten wij die mensen zijn. Zo mogen wij de lijdensweek ingaan. Als mensen van de weg. Als mensen die getuigen van zijn woorden en in daden - heel concreet in onze dagelijkse liefde en zorg voor de mensen om ons heen - dat Jezus de weg is, de waarheid, het leven zelf. Mensen die ervan spreken hoe God hen verlost heeft van alle schuld en al het donker. Mannen en vrouwen die God blijven loven en danken door alles heen:

Loof de Heer want Hij is goed.

Eeuwig duurt zijn trouw.

Ps 107:1